

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

кандидат економічних наук,
доцент, Проректор з науково-
педагогічної роботи ВНЗ
"Миколаївський політехнічний
інститут"

**ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІТИЧНОЇ
ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ В ФУНКЦІОНАЛЬНО РОЗВИНУТИХ
СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ
ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ТА ВИРОБНИЧИМИ
ОБ'ЄДНАННЯМИ**

**QUESTIONS OF IMPROVEMENT OF A TECHNIQUE OF ANALYTICAL
INFORMATION PROCESSING IN FUNCTIONALLY DEVELOPED
CONTROL SYSTEMS OF A SPECIAL PURPOSE OF THE INDUSTRIAL
ENTERPRISES AND PRODUCTION ASSOCIATIONS**

В статті вирішено проблему удосконалення методики економічного аналізу за комплексом напрямів: підвищення комплексності аналізу; акцентування уваги на найбільш важливих з точки зору інтересів підприємства питаннях; посилення оперативності аналізу; правильне застосування методичних положень аналізу, які забезпечують глибину висвітлення та дослідження виробничо-господарської діяльності, та інші. Виходячи із потреби творчого підходу до створення методики, побудована схема його проведення на різних рівнях управління виробництвом.

В статье решена проблема совершенствования методики экономического анализа по комплексу направлений: повышение комплексности анализа; акцентирование внимания на наиболее важных с точки зрения интересов предприятия вопросах; усиление оперативности анализа; правильное применение методических положений анализа, которые обеспечивают глубину освещения и исследования производственно-хозяйственной деятельности, и другие. Исходя из потребности творческого подхода к созданию методики, построена схема его проведения на различных уровнях управления производством.

In article the problem of improvement of a technique of the economic analysis on a complex of the directions is solved: increase of complexity of the analysis; emphasis of attention to the most important from the point of view of interests of the enterprise questions; strengthening of efficiency of the analysis; the correct application of methodical provisions of the analysis which provide depth of lighting and production economic activity research, and others. Proceeding from requirement of creative approach to technique creation, the scheme of its carrying out at various levels of production management is constructed.

Ключові слова: аналітична обробка інформації, методика, питання, удосконалення, функціонально розвинуті системи управління

Ключевые слова: аналитическая обработка информации, методика, вопросы, совершенствование, функционально развитые системы управления

Keywords: analytical information processing, technique, questions, the improvement, functionally developed control systems

ВСТУП

В епоху бурхливого розвитку продуктивних сил постіндустріального суспільства, який виступає результатом дії науково-технічного прогресу, методи управління виробництвом повинні постійно удосконалюватися та відповідати новим вимогам економічного і соціального життя. Сказане у повній мірі відноситься і до методики економічного аналізу виробничо-господарської діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань, яка відіграє роль робочого інструменту у висвітленні і виявленні резервів зростання ефективності виробництва та покращення якості продукції. Мова йде про те, щоб методика економічного аналізу виходила із

найважливіших принципів сучасного інформаційно-орієнтованого виробництва, і в першу чергу, порівняння витрат і результатів для наступної їх оцінки.

Дослідження економічних праць провідних вчених-науковців за визначеною тематикою, таких як В.Г. Когденко [1], В.В. Панков [2], Г. Бірман, С. Шмідт [3] і інших та досвіду аналітичної обробки інформації знакових підприємств машинобудівної і суднобудівної галузей, надало нам можливість із впевненістю констатувати той беззаперечний факт, що вирішення проблеми удосконалення методики економічного аналізу, виходячи із сучасних вимог розвитку економіки, багатогранне і повинне

включати в себе цілий ряд напрямків: підвищення комплексності аналізу; акцентування уваги на найбільш важливих з точки зору інтересів підприємства питаннях; посилення оперативності аналізу; правильне застосування методичних положень аналізу, які забезпечують глибину висвітлення та дослідження виробничо-господарської діяльності, та інші.

МЕТА РОБОТИ

Це обумовлює потребу креативного підходу до створення методики, до побудови схеми його проведення на різних рівнях управління виробництвом.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою статті виступає діалектичний метод і основні положення теорії економічного аналізу. У процесі дослідження використовувалися такі методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення і формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних методик аналітичної обробки інформації); *графічний* (при побудові: структурної схеми методики ретроспективного аналізу показників виробничо-господарської діяльності промислового підприємства з урахуванням включення до неї нових аналітичних розділів).

РЕЗУЛЬТАТИ

Характерна особливість сьогоденного етапу розвитку економіки є у тому, що в процесі управління виробництвом доводиться одночасно вирішувати не окремі завдання, а взаємопов'язані комплекси складних економічних, технічних та соціальних задач. В цих умовах величезного значення набуває фактор комплексності аналітичної обробки інформації.

Аналітична обробка інформації – це на сам перед фундаментальне, повне дослідження усіх без виключення сторін та показників виробничо-господарської діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань. Однак тільки повнота та всебічність не вичерпують принцип комплексності аналізу; дуже важливу роль відіграє вивчення діяльності, подій, напрямків розвитку та факторів впливу на різних рівнях управління виробництвом в їх взаємному зв'язку та взаємній обумовленості. В.І. Ленін підкреслював, що для того «щоб дійсно знати предмет, потрібно охопити, вивчити усі його сторони, усі зв'язки та «опосередкування» [4, с. 290]. Навіть сама велика група показників виробничо-господарської діяльності, які розглядаються поза їх глибинних зв'язків, не може надати повної уяви про дійсну ефективність виробництва. Та на сам кінець, аналітична обробка інформації передбачає безперервне вивчення процесів виробничо-господарської діяльності, яке означає, що аналіз повинен бути оперативним, ретроспективним і перспективним.

Якісні зміни у економіці нашої країни настійно вимагають по-новому підходити до методики аналітичної обробки інформації та до критеріїв оцінки ефективності виробничо-господарської

діяльності промислових підприємств і виробничих об'єднань. Увага в методиці, на сам перед, повинна бути звернена на головні аспекти розвитку виробництва, які мають в сучасних умовах першочергове значення для підвищення його ефективності. В.І. Ленін неодноразово проводив думку про те, що із усього комплексу безлічі питань із управління виробництвом «потрібно вміти відокремити практично найважливіше ...» [5, с. 122]. У сучасній практиці на перше місце висувається не просто вивчення виконання показників, передбачених планом, як це мало місце у порівняно недалекому минулому, а вивчення наукової обґрунтованості та напруги планових завдань, вивчення динаміки зростання ефективності виробництва в результаті використання досягнень науково-технічного (інноваційного) прогресу, покращення якісних характеристик та технічних параметрів продукції, найбільш повного використання усіх внутрішньовиробничих резервів.

Найважливішим принципом економічної політики, який лежить в основі управління нашою економікою, виступає принцип плановірності. Саме планування було і залишається центральною ланкою системи управління. Цей факт висуває відповідні вимоги до методики економічного аналізу виробничо-господарської діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань.

У зв'язку із розширенням масштабів та прискоренням темпів науково-технічного прогресу однією із актуальних задач аналізу стає визначення його ролі у підвищенні ефективності виробництва. Поряд із збільшенням економічного ефекту від впровадження заходів із науки та техніки, на промислових підприємствах і в виробничих об'єднаннях з'явилася тенденція виникнення якісно нової групи виробничо-господарських втрат, що проявляється у зменшенні отриманого ефекту в результаті недостатнього використання досягнень науково-технічного прогресу.

Такому положенню неабиякою мірою сприяє та обставина, що на практиці за рядом причин планування результатів науково-технічного прогресу не забезпечене відповідною системою обліку і контролю. Наприклад, із звітних даних промислових підприємств і виробничих об'єднань неможливо отримати інформацію про зростання показників ефективності виробництва під впливом науково-технічного прогресу. В цих умовах особливо зростає роль методики аналітичної обробки інформації діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань, яка повинна забезпечувати встановлення в економічних показниках частки економічного ефекту за рахунок результатів дії науково-технічного прогресу, швидкість окупності капітальних інвестицій, пов'язаних з провадженням заходів із технічного удосконалення виробництва, визначення втрат від недостатнього використання досягнень науки і техніки, а також виявлення наявних у цієї області резервів підвищення ефективності виробництва. Саме на цьому питанні передбачають зараз акцентувати увагу в методиці аналізу багато які вчені та працівники промисловості.

Найважливішими критеріями при оцінці ефективності роботи промислових підприємств і виробничих об'єднань виступають показники покращення якості продукції та роботи. Із усією впевненістю можливо сказати, що проблема якості користується не достатньою увагою з боку фахівців. Навпаки, практично можливо відзначити той беззаперечний факт, що існує незначна кількість наукових робіт із економічного аналізу, в яких автори у тієї чи іншої мірі підіймали би питання пов'язані з аналізом якісних характеристик та техніко-економічних периметрів промислових видів продукції. Однак, як відзначає авторський колектив у складі М.І. Баканова, А.М. Кашаева, А.Д. Шеремета: «якщо узагальнити все написане про це, тоді можливо зробити висновок, що рівень розроблення методики аналізу якості продукції ще далеко не відповідає сучасним вимогам» [6, с. 154].

Тому методика аналітичної обробки інформації повинна сприяти виявленню резервів покращення якості і дозволяти оцінити роботу кожного колективу, кожного виконавця з урахуванням того вкладу, який внесено ними у підвищення якості кінцевої продукції, а також тієї дії, яку зроблено ними на покращення результатів роботи інших учасників виробництва.

Ще один об'єкт дослідження, на який потрібно було б звернути увагу в методиці економічного аналізу, - внутрішньовиробничі резерви. Всебічний аналіз резервів, наявних у промислових підприємств та виробничих об'єднань, допомагає сформулювати ключові напрямки розвитку у вирішенні технічних, економічних та соціальних завдань і науково обґрунтувати шляхи підвищення ефективності виробництва. Методика аналізу повинна утримувати в собі систему виявлених резервів підвищення ефективності виробництва за рівнями управління, за різними напрямками розвитку господарської діяльності та окремим елементам виробничого процесу надавати апарат для їх наступного узагальнення і комплексної оцінки.

Дуже важливе значення при аналізі внутрішньовиробничих резервів має проблема їх пріоритетів з точки зору національних господарських інтересів. У цьому зв'язку методика аналізу повинна орієнтувати на пошук таких резервів, які забезпечують розвиток виробництва за рахунок всемірного підвищення його інтенсифікації, тобто випереджаючого зростання результатів виробництва по відношенню до витрат.

Динамічність господарських процесів на промислових підприємствах і у виробничих об'єднаннях, часта зміна умов, в яких вони протікають, потребують посилення оперативності управління з метою вироблення своєчасних управлінських впливів, необхідних для їх регулювання та оптимізації. Потрібна для цього інформація може бути отримана тільки із оперативного аналізу. Переважна більшість фахівців із аналізу вважає оперативним щоденний аналіз, який проводиться в межах робочого дня або зміни та слідує безпосередньо за ходом здійснення виробничо-господарських процесів. Така точка зору більше усього характеризує зміст оперативного аналізу,

відображаючи його найголовніший принцип – негайну реакція на відхилення від завданого рівня економічних, технічних та соціальних параметрів виробничого процесу.

Природно, що об'єктами оперативного аналізу повинні бути не усі відхилення, а в основному такі, не усунення яких може призвести до зриву в досягненні цілей, які встановлені перед тим або іншим виробничим підрозділом. Це визначає якісно інший зміст методики оперативного аналізу у порівнянні з методикою ретроспективного (щомісячного, щоквартального, щорічного) та перспективного аналізу, в якій однозначно і чітко повинні бути вирішені питання про склад об'єктів оперативного аналізу на різних рівнях управління виробництвом, склад початкової інформації, час та способи отримання тих або інших показників, характер використання оперативної аналітичної інформації. Особливу увагу в методиці потрібно звернути на своєчасність формування даних оперативного аналізу. З точки зору оперативного аналізу більш важливо мати своєчасну інформацію про тенденції розвитку виробничих процесів, аніж абсолютно точні дані, які отримують із запізненням, за межами часового циклу оперативного управління.

До найважливіших напрямків удосконалення методики економічного аналізу виробничо-господарської діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань належить також і правильне застосування методичних положень аналізу і наявних в його арсеналі різних способів та прийомів, які забезпечують потрібну глибину дослідження виробничих процесів і виявлення впливу на кінцеві результати виробництва первинних факторів. Цей напрямок займає провідне місце в дослідженнях вчених-економістів. Так, зокрема, І.І. Каракоз в одній із своїх робіт відзначає, що «вирішення проблеми удосконалення методики економічного аналізу з точки зору його впливу на ефективність управління виробництвом передбачає правильне та вичерпне сполучення і дотримання методичних положень аналізу, які забезпечують глибоке дослідження економічних явищ» [7, с. 158].

Економічний аналіз господарської діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань – це, на сам перед, факторний аналіз, тому що в процесі дослідження постійно виникає необхідність у визначенні меж зміни того або іншого економічного показника, які утворюються в результаті зміни різних зовнішніх та внутрішніх факторів впливу. Між тим, у окремих авторів статей та робіт із аналізу передбачувани методи аналітичних розрахунків не призводять до дійсного виявлення впливу окремих факторів на результати виробництва. Це відбувається, як правило, внаслідок заміни первинних факторів факторами вторинними, заміни одних синтетичних показників іншими. Наприклад, досить часто при аналізі зміни обсягу виробництва в якості одного із первинних факторів, які впливають на розмір цієї зміни, приймається середньочасовий виробіток одного працівника, який по суті виступає вторинним фактором, який залежить від зміни цілого ряду факторів, пов'язаних з технічним рівнем

виробництва, організацією виробництва, умовами праці і інше. Схожі випадки часто-густо зустрічаються в аналізі собівартості продукції, в аналізі прибутку, рентабельності і інших синтетичних показників.

А. Болтянський із цього приводу пише: «Первинні фактори замінити вторинними факторами не можна. В період довоєнних п'ятиліток, коли основним шляхом розвитку виробництва були екстенсивні фактори його зростання, таке зміщення не відіграло істотної ролі, оскільки частка ефекту в покращенні техніко-економічних показників була незначною. Тепер при вирішальному впливі технічного прогресу на підвищення ефективності виробництва подібна нечіткість може призвести до небажаних наслідків. Підмінюючи фактори показниками, визначаючи покращення одного показника іншими показниками, можна не лише не розкрити, за рахунок чого забезпечена хороша робота, які конкретні заходи науково-технічного процесу ефективні, що зроблено в цієї області, але і скрити підвищення ефективності за рахунок кон'юнктурних джерел» [8, с. 121].

Ще одна причина того, що аналіз проводиться поверхнево – недостатнє обґрунтування застосування тих або інших методів при вирішенні конкретних аналітичних задач (практика свідчить, що застосування різних методів при вирішенні однієї і тієї ж задачі у ряді випадків веде до отримання неоднакових за глибиною та точністю результатів), а також недостатнє використання економіко-математичних методів, які найбільше відповідають вимогам глибини та широти аналітичних розрахунків.

Доцільність застосування економіко-математичних методів в аналізі виробничо-господарської діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань вперше була обґрунтована М.З. Рубіновим в 1962 р. [9]. Подальший розвиток означеного питання знайшов висвітлення в роботах таких дослідників як А.Д. Бутко [10], О.І. Кольвах [11], С.С. Ованесян, А.С. Нечаєв [12, 13] та інших. Однак в області застосування економіко-математичних методів наявні недоліки та невирішені питання: запропоновані до використання в аналізі методи частенько носять загальноекономічний характер і не спрямовані на вирішення на промислових підприємствах та у виробничих об'єднаннях конкретних специфічних завдань економічного аналізу; при використанні економіко-математичних методів не орієнтуються на можливість застосування машин електронних цифрових та стандартних програм для виконання трудомістких розрахунків; рівень підготовки економічних кадрів промислових підприємств та виробничих об'єднань ще не повністю задовольняє вимогам застосування в аналізі економіко-математичних методів. Саме названі обставини стримують впровадження цих методів у сферу аналізу виробничо-господарської діяльності. І цілком резонно пише із цього приводу А.Я. Боярський, що «без оволодіння та застосування математичних методів неможливо підняти на більш високий ступінь економічний аналіз» [14, с. 98].

Рамки цієї роботи не дозволяють торкнутися навіть у загальних рисах інших питань удосконалення

методики економічного аналізу господарської діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань. Над вирішенням цих питань зараз працюють багато центральних науково-дослідних інститутів, проблемних лабораторій та кафедр вищих навчальних закладів, а також галузевих науково-дослідних організацій і підприємств. Наприклад, створені та успішно застосовуються методичні матеріали із економічного аналізу у електронній, верстатобудівній, суднобудівній і інших галузях промисловості. Однак підняті повсякденною практикою нові складні завдання вимагають поглиблення та продовження наукового пошуку.

У цьому зв'язку уявляється доцільним зупинитися на розгляді тільки деяких питань удосконалення методики економічного аналізу господарської діяльності промислових підприємств та виробничих об'єднань, які були, зокрема, вирішені в суднобудівній промисловості.

Суднобудування за класифікацією Державного комітету статистики України належить до галузей машинобудування, але виділяється серед них більш складним характером виготовлюваної продукції та більш складною організацією виробництва і управління. Суднобудівна промисловість включає в себе безпосередньо суднобудівні і судноремонтні підприємства, заводи судового машино- та приладобудування, а також інші підприємства. Кожний із видів підприємств характеризується своїми особливостями планування та управління ходом виробничо-господарського процесу, але найбільш складними серед них з точки зору процесів управління і аналізу являються суднобудівні та судноремонтні заводи.

Тому удосконалення методики економічного аналізу діяльності суднобудівних підприємств базувалося, на сам перед, на врахуванні галузевих особливостей: індивідуальний та дрібносерійний характер виробництва; різноманіття різних типів суден, що будуються одночасно; специфічні умови побудування головних суден; велика тривалість циклу будування; застосування спеціальних будівельних місць (стапелів, елінгів, доків тощо), які визначають виробничу потужність підприємств; великий обсяг та велика номенклатура споживаємих матеріальних ресурсів; виключна взаємозаміна; нерівномірність споживання матеріальних ресурсів за окремими календарними періодами; невідповідність відсотків зростання витрат за суднами, які будуються та відсотків просування їх технічної готовності; застосування розрахунків із замовниками за частковою готовністю суден; наявність великих обсягів незавершеного виробництва; нерівномірність за окремими календарними періодами обсягу випуску готової продукції, її реалізації і інше. А у зв'язку з тим, що в складі суднобудівної промисловості наявні ще й і судноремонтні підприємства, заводи судового машино- та приладобудування, однією із вимог, яка висувається до методики, була максимізація можливого врахування особливостей кожної із вказаних груп підприємств.

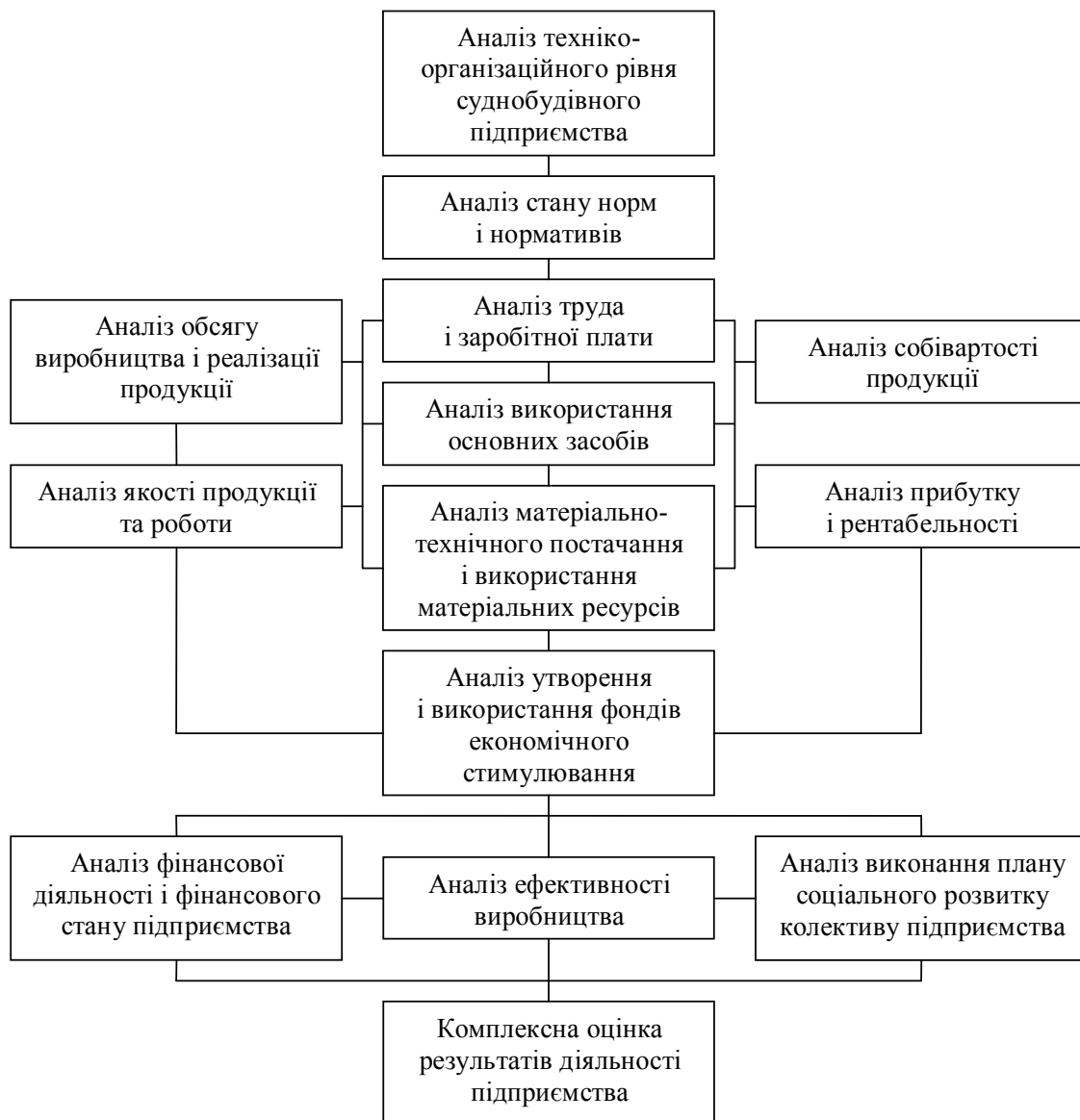
Велику увагу при розробленні методики аналітичної обробки інформації було приділено

принципу комплексності за рахунок охоплення усіх сторін господарської діяльності промислових підприємств, виробничих об'єднань та їх внутрішніх підрозділів. З цією метою був заново розроблений та включений до методики ряд розділів аналізу виробничо-господарської діяльності суднобудівного підприємства. Зокрема, це відноситься до аналізу техніко-організаційного рівня виробництва суднобудівного підприємства, аналізу стану норм і нормативів, аналізу якості продукції та роботи і деяким іншим розділам. Нижче наведена структурна схема методики ретроспективного (наступного) аналізу показників виробничо-господарської діяльності промислового підприємства з урахуванням включення до неї нових аналітичних розділів (рис. 1).

Наведений перелік із чотирнадцяти розділів методики дозволяє при її використанні на практиці провести всебічне та вичерпне дослідження господарської діяльності промислового підприємства та виробничого об'єднання, виявити потенційні

резерви підвищення ефективності виробничого процесу, отримати комплексну оцінку результатів діяльності.

Звісно, що при переході на більш низький рівень управління об'єктами аналізу та скороченні періодичності його проведення потрібна комплексність дослідження виробничо-господарської діяльності може бути забезпечена і меншою кількістю розділів, які включаються в методику аналізу. Так, наприклад, методика оперативного аналізу роботи цехів основного та допоміжного виробництва на суднобудівному підприємстві включає в себе тільки шість розділів: аналіз забезпеченості виробництва робочою силою і її використання; аналіз забезпеченості виробництва матеріальними ресурсами та їх використання; аналіз забезпеченості виробництва основними засобами і їх використання; аналіз обсягу виробництва продукції; аналіз якості продукції та робіт; аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції.

Рис. 1. Структурна схема методики ретроспективного (наступного) аналізу виробничо-господарської діяльності суднобудівного промислового підприємства та виробничого об'єднання

До того ж, комплексність методики економічного аналізу була істотно підвищена за рахунок доробки та доповнення раніше існуючих традиційних розділів аналізу (аналізу обсягу виробництва і реалізації продукції, аналізу праці та заробітної плати, аналізу собівартості, аналізу фінансового стану підприємства і інше). У цьому зв'язку, наприклад, в методиці аналізу обсягу виробництва та реалізації продукції була удосконалена традиційна методика аналізу готової і реалізованої продукції. Особлива увага була звернена на оцінку обґрунтованості та напруженості планових завдань, і, головне, був розроблений ряд методичних положень із аналізу основної номенклатури готової продукції, товарного випуску, недосконалого виробництва.

Ще одним напрямком удосконалення методики економічного аналізу у суднобудуванні, який підвищує його комплексність, стало подальше поглиблення факторного аналізу. Так, при аналізі обсягу виробництва, продуктивності праці, собівартості, фонду заробітної плати і інших найважливіших якісних показників та характеристик господарської діяльності промислового підприємства та виробничого об'єднання в методиці з цією ціллю було передбачено економіко-математичний апарат, який дозволяє встановити величину зміни вказаних показників під впливом факторів: а) пов'язаних із підвищенням технічного рівня виробничо-господарської діяльності (впровадженням прогресивної технології; автоматизацією і механізацією фізичної праці на допоміжних роботах; модернізацією оснащення, інструмента та інше); б) пов'язаних із покращенням організації виробничо-господарської діяльності та праці (зміною спеціалізації виробництва, яке не пов'язане з впровадженням нової техніки; укрупненням партії виробів; розвитком стандартизації та уніфікації; впровадженням заходів із наукової організації праці; скороченням втрат від браку; скороченням відхилень від нормальних умов праці і інше); в) пов'язаних із зміною структури виробництва продукції (зміною питомої ваги видів продукції з різною трудомісткістю; зміною питомої ваги кооперованих поставок та інше). Для отримання об'єктивної оцінки наявних у промислових підприємств та виробничих об'єднань резервів підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності в методиці передбачена диференціація факторів на інтенсивні та екстенсивні, які залежать і не залежать від діяльності суб'єктів господарської діяльності.

ВИСНОВКИ

Удосконалення методики економічного аналізу діяльності підприємств за усіма розглянутими вище напрямками істотно полегшує вироблення у функціонально розвинених системах управління спеціального призначення підприємствами (об'єднаннями) проектних рішень по підсистемі аналітичної обробки інформації та значно підвищує їх ефективність і якість, внаслідок чого методика представляє найважливіший забезпечуючий елемент підсистеми аналітичної обробки інформації, який

багато в чому визначає ідеологію підсистеми і характер проектних рішень за іншими її забезпечуючими елементами. Тому розробка, затвердження та передача методичних матеріалів з аналізу організаціям, які проектують у функціонально розвинених системах управління спеціального призначення підприємствами підсистему аналітичного забезпечення, повинні передувати проведенню проектних робіт з інших видів забезпечення підсистеми.

Література

1. Когденко В.Г. Методология и методика экономического анализа в системе управления коммерческой организацией: Монография / В.Г. Когденко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 543 с.
2. Панков В.В. Экономический анализ в антикризисном управлении: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.12 / Панков Виктор Васильевич; [Место защиты: Рос. экон. акад. им. Г.В. Плеханова]. – Москва, 2003. – 279 с. + Прил. 4 автореф.
3. Бирман Г. Экономический анализ инвестиционных проектов: учебник для вузов / Г. Бирман, С. Шмидт; [пер. с англ.; под ред. Л.П. Бельх]. – М.: Банки и биржи, 1997. – 631 с. – Издание осуществлено при содействии Информационного Агенства США (USIA). – На рус. яз.
4. Ленин В.И. Полное собрание сочинений: в 55 томах / В.И. Ленин; [5-е изд.]. – Москва: Издательство политической литературы, 1970. – Т. 42.–607с.
5. Ленин В.И. Полное собрание сочинений: в 55 томах / В.И. Ленин; [5-е изд.]. – Москва: Издательство политической литературы, 1970. – Т. 53.–546с.
6. Баканов М.И. Экономический анализ: теория, история, современное состояние, перспективы [Текст] / М.И. Баканов, А.Н. Кашаев, А.Д. Шеремет. – М.: Финансы, 1976. – 264 с.
7. Каракоз И.И. Совершенствование экономической работы и управления производством на промышленном предприятии [Текст] / И.И. Каракоз. – Киев: Вища школа, 1976. – 176 с.
8. Болтянский А. Об анализе производственной деятельности предприятий в связи с техническим прогрессом / А. Болтянский // Вопросы экономики. – 1977. - № 12. – С. 117-122.
9. Рубинов М.З. Основы экономического анализа работы предприятия [Текст] / М.З. Рубинов. – М.: Госфиниздат, 1962. – 240 с.
10. Бутко А.Д. Экономико-математичні методи та моделі в бухгалтерському обліку і аналізі: навчальний посібник / А.Д. Бутко; [Київ. торг.-екон. ін-т]. – Київ: КТЕІ, 1990. – 63 с.: ил.; 20 см.
11. Кольвах О.И. Математические основы бухгалтерского учёта и ситуационно-матричного анализа / О.И. Кольвах // Всё для бухгалтера. – 2004. - № 21. – С. 141.
12. Ованесян С.С. Математическое моделирование в бухгалтерском учёте, анализе и налогообложении / С.С. Ованесян; [М-во образования Рос. Федерации.

Иркут. гос. экон. акад.]. – Иркутск: Изд-во ИГЭА, 2001. – 119 с.

13. Ованесян С.С. Математическое моделирование в бухгалтерском учёте, анализе и налогообложении / С.С. Ованесян, А.С. Нечаев; [М-во образования и

науки Рос. Федерации, Байк. гос. ун-т экономики и права; 2-е изд., доп. и перераб.]. – Иркутск: изд-во БГУЭП, 2004. – 190 с.

14. Система экономических наук. М., Наука, 1968.

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Консолідовані групи платників податків – бути чи не бути?

Верховною Радою України 19.12.2013 року прийнято в першому читанні проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо створення консолідованої групи платників податків).

Даним законопроектом планується запровадити спеціальний режим оподаткування консолідованих груп платників податків.

А саме, передбачається визначити, що консолідована група платників податків (далі - консолідована група) - це добровільне об'єднання платників податків на прибуток без створення юридичної особи на підставі відповідного договору про створення консолідованої групи платників податків, який укладається та реєструється в порядку, визначеному цим Кодексом та є підставою для врахування від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток іншого учасника (учасників) консолідованої групи та застосування особливих заходів щодо погашення податкового боргу учасників консолідованої групи в порядку, встановленому цим Кодексом.

При цьому консолідована група може бути створена платниками податків у випадку, якщо один учасник групи безпосередньо або опосередковано (зокрема, через нерезидентів) володіє часткою в статутному капіталі інших учасників консолідованої групи та доля такої частки (пакета акцій) складає не менше 70 відсотків або група платників податку має одного засновника/учасника (в тому числі нерезидента), що володіє безпосередньо або опосередковано часткою (пакетом акцій) в їх статутному капіталі не менше 70 відсотків.

Консолідована група повинна буде відповідати також іншим умовам:

1) сума податку на прибуток, сплачена всіма учасниками консолідованої групи за попередній рік, складає не менше 4 млрд. грн.;

2) загальна сума податку на прибуток за поточний звітний рік (враховуючи авансові внески з податку на прибуток), що сплачується учасниками консолідованої групи як самостійно визначене податкове зобов'язання, повинна складати не менше 2,5 млрд. грн.;

3) сукупний розмір виручки від реалізації товарів (робіт, послуг) за попередній рік складає не менше 5 млрд. грн.;

4) сукупна вартість активів за попередній рік складає не менше 10 млрд. грн.

Договір про створення консолідованої групи підлягатиме державній реєстрації. Консолідована група платників податків не є спільною діяльністю для цілей оподаткування та не призводить до утворення об'єднань юридичних осіб у розумінні Господарського кодексу України.

Створення консолідованої групи є вигідним при наявності споріднених юридичних осіб, наприклад, які мають спільних засновників та фінансуються із спільних джерел. При цьому, якщо певні юридичні особи у групі є збитковими, то інші юридичні особи, діяльність яких є прибутковою, матимуть можливість сплачувати податок на прибуток меншого розміру. Також, у разі виникнення податкового боргу з податку на прибуток та у разі відсутності коштів, майна у винного учасника групи погашення такого податкового боргу здійснюється за рахунок інших учасників консолідованої групи.